

BENKE LÁSZLÓ Önvédelmünk érdekében

Mezey Katalin *Haszontalanságához* kapcsolódva – a cikk megjelent a júliusi Magyar Naplóban – megerősítem az ő szelíd szavait és igazát. A társadalom fontos feladatokat ellátó szervezetei az utóbbi években valóban egyre kiszámíthatatlanabban érkező anyagi forrást kapnak a munkájukhoz. A Hét Krajcár Kiadó idén még nem kapott egy fillért sem. De előbb máshonnan mondom példát: a vidéki iskolaösszevonásokról elhangzott a rádióban, hogy egy falusi iskola csak akkor folytathatja működését, ha megvan a minisztérium által meghatározott létszám-minimum. Ha nincs meg, akkor összevonják a szomszéd falu iskolájával. Ennek következtében állások szűnnek meg, pedagógusokat iktatnak ki. A falusi iskolák igyekeznek elszipkázni egymástól a tanulókat, összekötetésekkel, ígéretekkel és fenyegetésekkel. Ez a kis kiadók eleitől fogva szorult helyzetére emlékeztet, és arra, ami ebből következik: egymást támadjuk, mert a kis kiadók között is megvan a nagyokra és kicsikre jellemző helyzeti előny és hátrány, s az is gondot okoz, hogy ez ennyit, az meg annyit kapott, ahelyett, hogy összefogva a központi intézkedések ellen fordulnánk.

Az NKA Szépirodalmi Kollégiumához idén mindösszesen három könyvvel pályázhattunk. Egyik kötetünk kiadását kétszázötvenezer forinttal támogatja a kollégium, a másik kettőt nem támogatja. Egyiknek szerzője is vagyok, rám tehát kétszeres csapást mértek. Az a tény, hogy idén mindösszesen kétszázötvenezer forint állami támogatáshoz jutunk, a Hét Krajcára végzetes. A vermet a kormány ásta, a kurátor, aki verembe lökött, csak esz-

közember. Azt hiszem, ő is itt van a Tokaji Írótaborban. Neki megbocsátok, nem tudta, mit cselekszik, de a kormánynak nem. A kormány tudatosan, előre megfontolt szándékkal pusztít. A kurátor el sem olvasta a kéziratokat. Ha elovasta volna, ha tisztességesen forgatta volna bármelyiket, meglátszana a lapokon. De minek is forgatta volna? A pályamű szinopszisából felkészülhetett és mélyenszántó előadást tarthatott.

Kétszázötvenezer forintból nem tud működni még az olyan koldusszegénységhez szoktatott kis kiadó sem, amilyen a Hét Krajcár. A korábbi években is kevés állami támogatást kaptunk, de azért nyár közepére, ősz elejére rendszerint összejött úgy másfél, kétmillió forint. Meg lehet nézni a könyvelésünket, hogy az állami támogatáshoz évente nagyjából ugyanannyit, egymillió-hatszáz ezer, kétmilliót tettünk hozzá, könyveink bevételeiből. És azt is meg lehet nézni, hogy egyszemélyes vállalkozásként évente tíz-tizen négy könyvet adtunk ki 1998 és 2002 között. Azóta csökkenő az évente kiadott könyveink száma. 2003-ban még tizenkettőt, 2007-ben már csak 4 könyvet adhattunk ki. 2008-ban állami támogatással már csak egyet. Íme, a pusztítás tendenciája. Így vagyunk mi veremben, melyben nem nekünk és a hasonló sorsra jutott kis kiadóknak kellene elsüllyedni, hanem – de legyünk még szelídek! – a kormány kultúrpolitikájának.

Idén összesen csak egymillió-kétszázötvenezer forint támogatásra számítottam. Amint aztán tudomást szereztem az NKA-döntésről, levelet írtam Hiller István oktatási és kulturális miniszternek, tőle kértem támogatást. Válaszra sem méltatott. A fősztályvezetőjével válaszoltatta meg levelem. Egyiküket sem zavarta, hogy kérésemet Vasy Géza, az Írószövetség elnöke is támogatta.

Mit tehettem ezek után? Minthogy rengeteget dolgoztam ingyen eddig is, az lett a kérdés, dolgozhatok-e egyáltalán, ha nincs egy vasam sem. A nincsből nem

adhatok senkinek, még magamnak sem. Ezért aztán tudathasadásom világánál rövid úton kirúgtam az igazgatómat, felmondtam munkaviszonyát, mondván, nem kapsz egy vasat sem. Azt is megtiltottam neki, hogy hitelt vegyen fel. Még képes lenne hónapról-hónapra hitelből fizetni az adót. (Ha valaki nem értené: a kirúgott alkalmazottam én magam voltam.) Ugyanakkor egy igen derék ember, Eröss Zsolt segítségével én magam láttam munkához. Reménykedtem, hogy felhalmozódott könyveinkből pénzt csinálhatok, ezért egész nyáron készítettük a Hét Krajcár honlapját. Meg lehet nézni a neten. Nagyon jó lett. És akkor levelet írtam a Könyves Szövetség elnökének, azt kérdeztem Szentmártoni Jánostól, mit tehet megmaradásunkért a Szövetség? Elnökünk azt felelte, fogalma sincs, szerinte jövőre a Könyves Szövetség meg is szűnik.

Én nem egyezem bele sem a Hét Krajcár, sem a Könyves Szövetség, sem a többi kis kiadó megszűnésébe. Nem adjuk fel, nem adjuk meg magunkat a felelőtlenül pusztító kormányzati akaratnak. Ha mi nem leszünk, megnézhetik magukat nemcsak az idősebb magyar írók, a fiatalok is. Ha azt hiszik, hogy majd a nagy kiadók és a nagykereskedők kiadják és terjesztik könyveiket, hogy az ő kedvükért félreteszik a futtatott műveit, akkor nagyon tévednek. Ha nem lesznek kis kiadók, ha nem lesz Könyves Szövetség, befellegzik a magyar irodalomnak. De ehhez mi nem járulhatunk hozzá.

Tapasztaljuk, hogy a kereskedők alig-alig veszik át könyveinket, aztán gyorsan visszaadják. Mert „sok a könyv”. A nagykereskedők, a kiadói támogatások valódi haszonélvezői, nem érik be az itt-ott már 56 százalékos árrésszel sem. Egyre erősebbek és egyre hatékonyabbak ők az egyesülésben is, így a kis kiadók tönkretételében. Könyveinket csak látszólag terjesztik, noha monopolhelyzetbe jutottak a könyvkiadásban is. Övük a haszon.

Ajánlottuk többször a minisztériumnak: vegyen könyvet a kis kiadók-tól a könyvtáraknak. Senki sem hallotta meg javaslatainkat. A könyvtárellátó húsz példányokat vesz át, verskötetből gyakran annyit sem.

Mit tehetünk? Hagyjuk az egészséget? Hagyjuk, hogy a kulturális kormányzat leváltsa az írókat, az olvasót, a pedagógust, az irodalmat, a magyar kultúrát? Kevés a foka? Hagyjuk, verjenek csak agyon az eszkimók, sőt kíméljük meg őket még ettől a fáradságtól is, verjük csak egymást agyon? Vagy tegyünk úgy, mint a dinnyések? Rakjuk körül könyveinkkel a Parlamentet és gyűjtsük fel az egészséget?

Mi nem vagyunk gyűjtögetők, sem felelőtlen, országrontó szolgák. Nem balhézunk. A kormány felelős a magyar kultúra tragikus helyzetéért. A Könyves Szövetség tagjainak össze kell fognunk, hogy a silányság ne állhassa útját az értékeknek, a sötétség a világosságnak, az oktatási és kulturális miniszter az oktatásnak és a kultúrának, a felelőtlen magyar kormány a felelősségnek, a becsületességnek, a tudásnak, a szellem világosságának, a nemzet érdekeinek. Nem járulhatunk hozzá sem az irodalom, sem az olvasó, sem a nép leváltásához.

Ezért itt a Tokaji Írótabor egy beadványában meg kellene fogalmaznunk: rossz tapasztalataink birtokában már nem hisszük el, hogy ez az oktatási és kulturális minisztérium, ez a kormány meg tudja és meg is akarja védeni a magyar szellem, a magyar kultúra, a magyar irodalom érdekeit és értékeit. De azt is meg kellene fogalmaznunk, hogy a magyar irodalom megmaradásáért, értékeink gazdagításáért és elterjesztéséért, egyben a kis könyvkiadók és a Könyves Szövetség működési feltételeinek biztosításáért mit várunk el a törvényhozó és a végrehajtó hatalomtól, mit várunk el a kulturális kormányzattól.

IRODALMI JELEN

(Arad, Erdély)

Főszerkesztő:

Böszörményi Zoltán

E-mail:

ij@irodalmijelen.hu

Honlap:

www.irodalmijelen.hu

A lap júniusi száma közli Szöcs Géza A *Brenner-hágón* című versciklusát, valamint a költő verseivel köszönti a hetvenéves Czegő Zoltánt. Részlet Szöcs Géza verséből: „Fönn a Brenneren / kender nem terem, // ott csak hangafű. / Gyopár sem terem. // Sapkám emelem, / integetek ám. // Jó egy jetei a hófúvásban. / Vajon én vagyok? // Ő a bácsikám. // Hegyi emberem, / fönn a Brenneren. // Ő a nagybátyám, Mátyás. // Jetei-féle ő, / olykor sakkozunk, / néha megverem. // Elborozgatunk. / Leitatni őt, / én azt nem merem. // Kérdi: jó öcsém, / honnan jössz te ám? // s mit keressz te itt / fönn a Brenneren? // - Fantom-városom, / őtet keresem.” A Maksa Zoltánnal készült interjúból a humorista kifejti: „A humor nálam egy *rekeszben* van a kenyérrel, a hittel, egy csomó olyan dologgal, amitől az ember – ember. Nemesedik és tisztul a lelke. Az a méltóság, ami a humorra való igényt jelenti. Ezért nem értem ezt a mai helyzetet; miután nem egy buta nemzet a magyar. Csak most meg van rettenve attól, hogy ő maga mire képes. Másrészt pedig egy mesterségesen ráerőltetett amerikai kultúra alatt senyed, ami éppen olyan idegen tőle, mint amilyen az orosz volt annak idején.” Tarján Tamás Lévai Balázs, Miloš Urban, Mohay Tamás, Fodor András és Tüskés Tibor, Hajdu Endre, Bános Tibor, Borsi-Kálmán Béla könyveit ajánlja az olvasók figyelmébe.

HELIKON

(Kolozsvár, Erdély)

Főszerkesztő: Szilágyi István

E-mail:

kvari.helikon@gmail.com

Honlap: www.helikon.ro

Lászlóffy Aladár *Bizalmassági indítvány* című vezércikkében írja a kolozsvári lap június 25-i számában: „... jönni fog, aminek jönnie kell, nem mi állunk legrosszabbul az egy főre eső uszítás, hörgés, hazugság tekintetében sem. Ahhoz, hogy bizhassunk egymásban s aztán a jövőben, közben netalán a kormányzatokban és az önkormányzatokban is, el kell gondolkozni egy sereg dolgon. Itt van mindjárt ez a primitív primadonna: az érzelmi érdek, ami úgy elveszi az ember eszét, mint Carmen szegény Don Jósénak, s mire felébredünk a varázslatból, már ki tudja, milyen visszavonhatatlan bonyodalmaiba keveredünk hipnotikus hatása alatt. Az érzelmi érdek mindenkit a maga háza tájához, nyelvéhez, családjához s hagyományrendszeréhez kapcsol; eddig természetes dolog. A többlet s egyben a bajtöbblet onnan származik, hogy érzelmi alapról indulván, sajnos, immunissá, érzéketlenné tehet a józan ész ervei iránt is. Érdekek szembenállása esetén alkunak, egyeztetésnek, tisztázásnak és kárpótlásnak van, érzelmi érdekek ütközése esetén többnyire nincs helye. Csak világvégéknek.” Papp Attila Zsolt Vasy Gézával, a Magyar Írószövetség elnökével készített interjút. Részlet a beszélgetésből: „Egy diktatúra hivatalos irodalompolitikájával szemben mindig megszerződik az irodalom önvédő politikája. Ez működött valamennyire a Rákosi-korban is, '56-ban csúcsozott ki, és létezett a hetvenes-nyolcvanas években is. A mai többpártrendszeri körülmények között viszont sokkal bonyolultabb és